

การเสริมสร้างคุณธรรมและความเป็นไทยของเยาวชนในยุคดิจิทัล

พิมพ์ประภา พันธุ์พิพัฒน์¹ และ พิชญภา ยืนยาว²

¹ โรงเรียนวัดสี่บัวทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และ ²มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
* phanphiphat2518@gmail.com

บทคัดย่อ

จากสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดการลอกเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติจนลืมรากเหง้าของความเป็นไทย ขาดคุณธรรมในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะในยุคดิจิทัลเยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสื่อต่างๆ มีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ในตัวเอง เราในฐานะผู้ใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลต้องมีความรู้เท่าทันสื่อต่างๆ สามารถเลือกใช้สื่อที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม มีคุณธรรมและความเป็นไทยในการดำเนินชีวิต

การจัดการศึกษามีความสำคัญอย่างมาก ที่ช่วยปลูกฝังให้เยาวชนในชาติให้มีคุณธรรม มีความเป็นไทย และใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีทักษะรู้เท่าทันสื่อ มีความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ ประเมินค่าสื่อ และสร้างสรรค์สื่อด้วยคุณธรรมและความเป็นไทยเป็นนามธรรมที่กว่าจะสร้างให้เกิดได้ต้องเวลานานและต้องได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน โดยเริ่มตั้งแต่ที่บ้าน โรงเรียน วัด ชุมชนและสังคมที่อยู่รอบตัวของเยาวชนช่วยปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก ชัดเกล้าจิตใจ รวมถึงส่งเสริมการทำกิจกรรมที่สร้างเสริมคุณธรรมและความเป็นไทยได้อย่างดีเยี่ยมและหากดำเนินการอย่างต่อเนื่องย่อมทำให้เยาวชนสามารถดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัลอย่างมีศักยภาพรู้เท่าทันเหตุการณ์ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ : คุณธรรม, ความเป็นไทย, ยุคดิจิทัล

Strengthening of morality and Thainess of the youth in the digital age.

Pimprapa Panpipat^{1*} and *Pitchayapa Yuenyaw*²

¹*Watsibuathong School Anghong Primary Educational Service Area Office.*

²*NAKHON PATHOM RAJABHAT UNIVERSITY*

**phanphiphat2518@gmail.com*

Abstract

From the changing social conditions to the digital age. Society has changed dramatically. The imitation of foreign culture until forgetting the root of the Thai identity and lack of morality in living and living together in society. Because in the digital age. Youth can access various media quickly. Which various media there are both advantages and disadvantages in itself. We, as users of technology in the digital age must have media literacy. Can choose to use media that is beneficial to oneself and the public. Have morality and being Thai in living.

Educational management is therefore very important. That helps children bury the youth in the nation to have morality is Thai and use technology efficiently. By having media literacy skills, have the ability to analyze media, media valuation and create media. Morality and Thainess are abstract. That can be created for a long time and requires cooperation from many agencies. Beginning at home, school, temple, community and society around youth. Help to instill awareness and refine the mind. Including promoting activities that promote morality and Thainess very well, and if carried out continuously, the youth. Will enable young people to live digital life with the potential to be aware of rapidly changing events.

Keywords : morality ,Thainess ,digital age

1. บทนำ

ชาติไทยเป็นชาติที่มีอารยธรรม และมีความเจริญรุ่งเรืองมาเป็นเวลาช้านานแล้ว บรรพบุรุษของไทยได้ช่วยกันสร้างบ้านเมืองและได้สั่งสมความเจริญต่างๆ ไว้ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงาม ซึ่งได้ตกทอดสืบต่อกันมาหลายยุคหลายสมัย จนมาถึงปัจจุบัน สิ่งเหล่านั้นนับว่าเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นชาติไทยของเรา ซึ่งไม่เหมือนกับชนชาติอื่นๆ ด้วยความสำคัญของความเป็นไทยดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝัง และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณลักษณะที่ดีสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งจะเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์รักความเป็นไทยมีความสำคัญต่อประเทศชาติไม่น้อยไปกว่าด้านอื่น เราในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม มีความกตัญญูกตเวทิตี ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

จากการสำรวจของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร่วมกับสถาบันสุขภาพจิตและวัยรุ่น ซึ่งสำรวจในปี 2556 เรื่อง “เด็กไทยกับไอที” (2556) โดยเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชน พบว่าในจำนวนตัวอย่างเป็นเด็กติดเกม ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 เล่นเกมออนไลน์(online game) ไลน์ (line) เฟซบุ๊ก (facebook) และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสถิติจำนวนเยาวชนที่มีอยู่ในปี 2556 จำนวน 18 ล้านคน ทำให้ทราบว่าเด็กไทย ติดเกมแล้วมากกว่า 2.7 ล้านคน โดยพฤติกรรมของเด็กที่ติดเกม คือ 1) จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง จนถึงขั้นทำร้ายพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือพยายามฆ่าตัวตายเมื่อถูกห้ามไม่ให้เล่นเกม 2) นอนหลับพักผ่อนที่บ้านเพื่อเล่นเกม และไม่นอนในเวลากลางคืน 3) มีปัญหาการเรียนตกต่ำ ไม่เข้าร่วมกิจกรรม อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึ่งเด็กกลุ่มนี้ถือว่าเข้าข่ายติดเกมรุนแรงต้องเข้าบำบัดรักษา ซึ่งในความเป็นจริงมีเด็กที่เข้ามารักษา มีจำนวนน้อยมากเฉลี่ยปีละ 30-40 คนเท่านั้น อีกข้อมูลที่น่าสนใจจากการสำรวจในโครงการ ติดตามสภาวะการเด็กในหัวข้อ “1 วันในชีวิตเด็กไทย” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย อมรวิรัช นาคทร พบว่าสิ่งแรกที่เด็กส่วนใหญ่ร้อยละ 51.1 ทำหลังตื่นนอน คือ การอ่านข้อความในโทรศัพท์มือถือ เช่นเดียวกับสิ่งสุดท้ายที่เด็กร้อยละ 35 ทำก่อนนอน คือ ใช้โทรศัพท์มือถือ เล่นเฟซบุ๊ก (facebook) และ ไลน์ (line) ทั้งนี้ เพราะปัจจุบันเด็กไทยอยู่กับสื่อมากขึ้น โดยตัวเลขเด็กที่ใช้โทรศัพท์มือถือสูงขึ้น 2 – 3 เท่า ในวารสารอนาคตวิทยาทางการศึกษา JOURNAL OF EDUCATION FUTUROLOGY 1 ปี เพราะในโทรศัพท์มือถือมีทุกสิ่งที่เด็กต้องการ ทั้ง อินเทอร์เน็ต เฟซบุ๊ก ไลน์ กล้องถ่ายรูปและเกมต่างๆ โดยเด็กร้อยละ 75.7 ใช้สื่อออนไลน์บ่อยจนถึงประจำ ซึ่งนักเรียนหญิงจะใช้สื่อออนไลน์มากกว่านักเรียนชาย และ ยังพบเด็กร้อยละ 20.3 ใช้มือถือระหว่างคาบเรียนบ่อยถึงประจำ เด็กร้อยละ 42.5 รู้สึกทนนั่งไม่ได้ถ้าอยู่คนเดียวโดยไม่มีโทรศัพท์ และเด็กร้อยละ 28.7 โดยเฉพาะเด็กชาย ระบุว่าเคยถูกคุกคามทางเพศจากเพื่อนใหม่ที่รู้จักกันทางสื่อออนไลน์ การรวบรวมผลการวิจัยของสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ได้นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “ใครเป็นใครบนเครือข่ายสังคมออนไลน์: ความหลากหลายทางคุณลักษณะและพฤติกรรม” ของ ดร.ปิยวัฒน์ เกตุวงศา (2556 : ออนไลน์) อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า กลุ่มประชากรที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนใหญ่ยังคงเป็น กลุ่มเยาวชน (อายุ 15 – 24 ปี) แต่มีการขยายตัวของจำนวนผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไปสู่กลุ่มอื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและผู้สูงอายุ โดยผลการวิจัยพบว่า ตั้งแต่เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาอย่างก้าวล้ำ สื่อออนไลน์กลับส่งผลไปในด้านลบต่อชีวิตประจำวัน และความสัมพันธ์ของคนในสังคมอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น จนกลายเป็นประเด็นทางสังคมที่ทั้งสื่อ กฎหมาย และประชาชนเองจะต้องให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้เวลาไปกับสื่อออนไลน์วันละหลายชั่วโมง จนอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท จนถึงขั้นทำร้ายร่างกายตามมา อีกทั้ง “การที่ ไม่มีตัวตน หรือมีตัวตนซ่อนเร้นในโลกออนไลน์ ทำให้คนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นหรือแสดง “ความรุนแรง” ออกมาในสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะในสังคมวัยรุ่นสมัยนี้ที่มีการสื่อสารห้วนสั้น สั้นๆ แรงๆ หรือ วัฒนธรรมแบบสามคำสี่พยางค์ อย่างเวลาที่เราพูด ห้วนๆ จะมีความ

แรงอยู่ด้วย ซึ่งจะนำไปสู่ การวิพากษ์วิจารณ์” การทะเลาะวิวาท ในสังคมออนไลน์มีหลาย กรณี เช่น “ทะเลาะในเฟซบุ๊กแล้วไปต่อในไลน์ หรือ ทะเลาะในไลน์แล้วไปต่อใน เฟซบุ๊ก แล้วออกมาเคลียร์ กันตัวต่อตัว” จากความรุนแรงทางความสัมพันธ์ในการสื่อสาร กลายเป็นความรุนแรงทางกายภาพ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2558 : ออนไลน์) และจากประสบการณ์ที่ผู้เขียนในฐานะเป็นครูได้พบเห็นพฤติกรรมของเยาวชนที่อยู่กับโลกโซเชียลในยามมีเวลาว่าง ซึ่งถ้าเยาวชนไม่สามารถแยกแยะโทษของสิ่งที่พบได้ก็จะส่งผลเสียมากกว่าผลดี จะเห็นได้ว่าข่าวที่นำเสนอปัญหาของสังคมส่วนหนึ่งก็มาจากการบริโภคข้อมูล สื่อภาพ แม้แต่กระทั่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดจากการเลียนแบบโลกโซเชียลในทางที่ผิด ดิตเกมละเลยหน้าที่ในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต เกิดการแข่งขันในทางลบ ขาดคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ลืมความเป็นรากเหง้าของความเป็นไทย เลียนแบบวัฒนธรรมของชาติอื่นโดยที่ขาดการไตร่ตรองความเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยอันดีงามที่บรรพบุรุษสืบทอดกันมา ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นครู เป็นผู้นำทางการศึกษาหรือในขณะเดียวกันเราก็มักพบว่าเป็นบิดามารดา ผู้ปกครองของเยาวชน ก็ต้องแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดหรือลดน้อยไปจากสังคมไทย และจะอย่างไรให้เยาวชนเหล่านั้นมี คุณธรรม รักความเป็นไทย มี Compassion : มีคุณธรรมมีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย เพราะถ้าเยาวชนมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีเมตตา กรุณาต่อเพื่อนร่วมโลก รู้จักการให้ ให้อภัย ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น มีระเบียบวินัยในดำเนินชีวิตไม่ว่าจะในครอบครัว หรือในการทำงาน แม้กระทั่งการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ก็จะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ถ้าเยาวชนที่กำลังอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล มีคุณธรรมดังที่ได้กล่าวมา ก็จะส่งผลให้พลเมืองของชาติในอนาคตเป็นคนที่มีคุณภาพ ประเทศชาติก็เจริญพัฒนาทัดเทียมนานาประเทศ โดยดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทยรวมทั้งสืบสานประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามไว้ให้กับชนรุ่นหลัง

การใช้การศึกษาพัฒนาคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา มีความสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาในด้านความรู้และทักษะ การพัฒนาด้านเจตคติดังกล่าวจะช่วยให้คนใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ เป็นคนดีของสังคมอย่างสมบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในแง่ของการพัฒนาเจตคติ การสร้างคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งปรากฏอยู่ในความหมายของการศึกษาเอาไว้ในมาตรา 4 วรรคแรกว่า "การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลากร และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต" ในการสร้างความเจริญงอกงามของบุคคลากรและสังคมตามเจตนารมณ์ ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ คือ การพัฒนาเจตคติเพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งใน พ.ร.บ. มีการกล่าวถึงการจัดการศึกษา ในลักษณะของกระบวนการเรียนการสอน ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เอาไว้ว่าเป็นระบบเริ่มจากความมุ่งหมายและหลักการ แนวทางการจัดการศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สาระสำคัญของหลักสูตร และการประเมินผล โดยได้บัญญัติประเด็นดังกล่าวเอาไว้ในแต่ละมาตรา คุณธรรมและจริยธรรมเป็นนามธรรมอยู่ในตัวบุคคล และเป็นทั้งคุณลักษณะของพฤติกรรมที่มีพื้นฐานมาจากนามธรรมดังกล่าว แม้สังคมจะมีบรรทัดฐานชัดเจนว่าเรื่องใดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แต่ก็ยากที่จะพัฒนาคุณลักษณะภายในซึ่งเป็นนามธรรมหรือคุณธรรม ให้สามารถเป็นพื้นฐานและกำกับให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือจริยธรรมได้ และให้เป็นคุณลักษณะที่เกิดจากภายในจากจิตบริสุทธิ์อันมิใช่ปฏิบัติตามเพราะมีบทลงโทษทางจริยธรรม การที่จะให้บุคคลและสังคมมีคุณภาพดังกล่าวไม่เพียงบรรจุนื้อหาวิชาไว้ในหลักสูตรเท่านั้นยังอยู่ด้วยวิถีจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพด้วย (สุวัฒน์ กอไพศาล, 2563 : ออนไลน์) ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นครูผู้สอนได้ตระหนักถึงปัญหานักเรียน และเยาวชนมีคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยลดน้อยลง อาจเนื่องจากผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล และนอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีก เช่น บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีภาระงานมากจึงทำให้ การอบรมบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมและความเป็นไทยในเชิงบวกยังไม่สมบูรณ์แบบ ในฐานะที่เราเป็นครู หรือเป็นผู้ปกครองต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการปลูกฝัง พัฒนา ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทยให้เกิดขึ้นกับเยาวชนที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. เนื้อหา

2.1 วิวัฒนาการของการศึกษาไทย ไทยแลนด์ 1.0 – 4.0 เป็นอย่างไร

วิวัฒนาการของการศึกษาไทย ไทยแลนด์ 1.0 – 4.0 (ครูเชียงราย : 2561) มีวิวัฒนาการดังต่อไปนี้

ไทยแลนด์ 1.0 สังคมเกษตรกรรมที่เน้นการเกษตรเป็นหลัก โดยในปี พ.ศ. 2504 เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก เน้นให้ประชาชนรู้จักประกอบอาชีพด้านการเกษตรส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ยุคไทยแลนด์ 1.0 เป็นยุคที่ยาวนานพอสมควร การจัดการศึกษาในยุคนี้เป็นการสอนแบบครูเป็นผู้ให้นักเรียนเป็นผู้รับเน้นการท่องจำตำราและทำแบบฝึกหัดตามตำรา ไม่ได้เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ 4 ด้าน คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา การวัดผลวัดเป็นองค์รวม โดยตัดสินเป็นร้อยละ ใครสอบผ่านร้อยละ 50 ถือว่าผ่าน ต่ำกว่าเป็นการสอบตกต้องเรียนซ้ำชั้น การสอนของครู เน้นการบรรยาย เป็นลักษณะบอกเล่า เป็นหลักสูตรแบบเน้นวิชา

ไทยแลนด์ 2.0 ที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมเบา เป็นยุค พ.ศ. 2521 การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและแตกต่างระหว่างบุคคล ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตวิญญาณแห่งเรียนรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแห่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน ครูคือผู้สนับสนุน และเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน เริ่มมีสื่อการสอนที่เร้าใจ เช่น มีภาพสไลด์ มี วิดีโอ มีภาพยนตร์ ฯลฯ เป็นสื่อในการจัดการเรียนสอน การวัดประเมินผลเป็นการประเมินแยกส่วน หมายถึงประเมินเป็นรายวิชา สอบตรรายวิชาได้ก็สามารถซ่อมในรายวิชานั้นๆ ไม่มีการเรียนซ้ำชั้น

ไทยแลนด์ 3.0 มุ่งสู่อุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มีการเปิดนิคมอุตสาหกรรมมากมาย ต่างชาติเข้ามาลงทุนอย่างหลากหลาย อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ 7 – 8% ต่อปี มีการค้นพบก๊าซธรรมชาติ แม้จะมีการลงทุนจากต่างประเทศในเรื่องโรงงานอุตสาหกรรมหลากหลาย มีการจ้างแรงงานในประเทศมากมายก็ตาม แต่รายได้ของคนส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรายได้ปานกลาง มีความเหลื่อมล้ำทางสังคม และรายได้สูง ประเทศไทยเป็นเพียงแคร์รับจ้างในการผลิตเท่านั้น เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมพลาสติก การจัดการศึกษาในยุค 3.0 เป็นยุค พ.ศ. 2551 เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยใช้กระบวนการทางปัญญา(กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยเพิ่มสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีการกำหนดตัวชี้วัดมาให้ เป็นการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ของโลกยุคปัจจุบัน มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในโลก จุดหมายของหลักสูตร มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ

ไทยแลนด์ 4.0 เป็นโมเดลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นการเข้าสู่ยุคที่ประเทศไทยต้องมีนวัตกรรมเป็นของตนเองเป็นยุคเทคโนโลยี Creative และ Innovation เน้นการสร้างให้คนไทยสามารถคิดเองได้ ไม่ต้องพึ่งจากต่างชาติ การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของประเทศ

จากการวิเคราะห์จัดการศึกษาไทยแลนด์ 1.0 และ ไทยแลนด์ 2.0 นั้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนยังไม่มีเท่าที่ควร อาจสืบเนื่องมาจากเทคโนโลยียังไม่เจริญก้าวหน้าเหมือนกับในยุคจัดการศึกษาไทยแลนด์ 3.0 และ ไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของครูผู้สอนก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งต่างกับยุคปัจจุบันครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ใช้เทคโนโลยี แต่ในทางกลับกันการศึกษาไทยแลนด์ 1.0 และ ไทยแลนด์ 2.0 ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งการปลูกฝังเรื่องความเป็นไทยอย่างดีทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีภาระงานในการสอน

อย่างเดียว รวมทั้งบิดามารดามีเวลาอบรม ดูแลสั่งสอนบุตรและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี อีกทั้งสื่อที่เป็นทางลบก็น่าจะมีให้ ผู้เรียนเรียนแบบเหมือนกับในยุคจัดการศึกษาไทยแลนด์ 3.0 และ ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งในโลกโซเซียลมีทั้งตัวอย่างที่ดีและไม่ดี ซึ่งไม่สามารถควบคุมตัวอย่างที่ไม่ดีได้ เรียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติซึ่งบางอย่างก็ไม่เหมาะกับสังคมไทย จึงทำให้ผู้เรียนที่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ตกเป็นเหยื่อเดินทางผิดทำให้เสียโอกาสในชีวิต นอกจากนี้บิดามารดาไม่มีเวลาอบรม ดูแลสั่งสอนบุตรเพราะ ต้องทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูบุตร ส่วนผู้เรียนที่มีความรู้ มีภูมิคุ้มกันที่มีคุณธรรมก็จะได้ประโยชน์มากมายในการค้นคว้าหา ความรู้จากเทคโนโลยีและสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาคิดค้นสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่หรือนวัตกรรม ที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคม และประเทศชาติ

2.2 เส้นทางสู่การศึกษาไทย 4.0 และเส้นทางสู่การศึกษาไทย 5.0

เส้นทางสู่การศึกษาไทย 4.0 เพื่อให้ก้าวไปสู่การศึกษาไทย 5.0 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดส่งเสริมสนับสนุนโครงการ สำคัญ ได้แก่ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ การยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษ พัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนานักวิจัยหลากหลายสาขาการจัดการเรียนการสอน STEAM การศึกษา ความ ร่วมมือ “สานพลังประชารัฐ”

เส้นทางสู่การศึกษาไทย 5.0 การเปลี่ยนผ่านนวัตกรรม 4.0 สู่การใช้นวัตกรรมศึกษา 5.0 ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (ออนไลน์ : 2563) ภาควิชาบัณฑิต กล่าวในการบรรยายพิเศษ เรื่องการจัดการศึกษาฐานชุมชนแบบมีส่วนร่วม จากยุค 4.0 สู่ 5.0 ว่า รากฐานการศึกษาของไทยคือการศึกษาของชุมชน โดยชุมชนร่วมกันจัดการศึกษาเอง ซึ่งจะมีความ คล่องตัว หลากหลาย และเกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเครือข่าย ซึ่งโครงการขยายการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่าย การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน เป็นโครงการที่ตอบโจทย์การศึกษาของประเทศไทย เกิดนวัตกรรมทาง การศึกษา จำนวนมาก อาทิ หลักสูตรที่สนองตอบความต้องการของชุมชน คู่มือการจัดการเรียนรู้ของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน รวมถึงคู่มือการพัฒนาชีวิต เกิดสื่อการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ นวัตกรรมการทำงานที่หลากหลาย เป็นต้น “การ จัดการศึกษาในยุค 4.0 คือการสร้างนวัตกรรม แต่การศึกษาที่จะก้าวสู่ยุค 5.0 คือ การใช้นวัตกรรม เพื่อพัฒนาการจัดการ การศึกษาที่จะทำให้นักเรียนมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาในอนาคต เครือข่ายคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ จะต้องดำเนินการใน 5 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) สร้างความยั่งยืนในทุกระดับ 2) ยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น มีความ รับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ 3) กำหนดสาระคิดให้ใหญ่ขึ้น 4) เป็นพลังผลักดันเพื่อส่งเสริมให้การศึกษาของชาติสนใจวิถีชีวิตที่ดี งาม 5) พัฒนาและสร้างกิจกรรมเพื่อเป็นคานาจัดให้การศึกษาของชาติดำเนินไปในแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน และยกระดับ คุณภาพชีวิตสู่ยุค 5.0” จากการศึกษา 4.0 ก้าวสู่การศึกษา 5.0 มุ่งเน้นไปที่การใช้นวัตกรรม เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาที่จะ ทำให้นักเรียนมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วระบบการศึกษา 4.0 เราจัดการศึกษาไม่ได้ตามที่เส้นทาง สู่การศึกษาไทย 4.0 เพื่อให้ก้าวไปสู่การศึกษาไทย 5.0 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดส่งเสริมสนับสนุนโครงการสำคัญ ได้แก่ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ การยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษ พัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนานักวิจัยหลากหลายสาขาการจัดการเรียนการสอน STEAM การศึกษา ความร่วมมือ “สาน พลังประชารัฐ” ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยจะพัฒนาตามทันหรือไม่ และในฐานะครูผู้สอน จะหาวิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยได้อย่างไร

2.3 คุณสมบัติหรือทักษะที่สำคัญ คือ 3R และ 8C

3R คือ Reading - อ่านออก Writing - เขียนได้ Arithmetic - มีทักษะในการคำนวณ

8C ประกอบด้วย

1) Critical Thinking and Problem Solving : มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้

2) Creativity and Innovation: คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม

3) Collaboration Teamwork and Leadership : ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

- 4) Communication Information and Media Literacy : ทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ
- 5) Cross-cultural Understanding : ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม

6) Computing and ICT Literacy : ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี ซึ่งเยาวชนในยุคปัจจุบันมีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอย่างมากหรือเป็น Native Digital ส่วนคนรุ่นเก่าหรือผู้สูงอายุเปรียบเสมือนเป็น Immigrant Digital แต่เราต้องไม่อายุที่เรียนรู้อะไรแม้ว่าจะสูงอายุแล้วก็ตาม

- 7) Career and Learning Skills : ทักษะทางอาชีพ และการเรียนรู้

8) Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของทักษะขั้นต้นทั้งหมด และเป็นคุณลักษณะที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี

ทั้งนี้ คุณสมบัติ 3R และ 8C มีลักษณะเป็นนามธรรม แต่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินการได้ หากสถานศึกษาจัดทำหลักสูตร หรือสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เน้นให้นักเรียนนักศึกษาที่มีคุณสมบัติหรือทักษะดังกล่าวด้วย และในความคิดเห็นของผู้เขียนมีมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษานั้นต้องทำไปพร้อมๆ กันทุกด้านจึงจะเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามที่เด็กยุคใหม่ต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21

2.4 คุณลักษณะของเยาวชนยุคใหม่

คุณลักษณะของเยาวชนยุคใหม่ ในการอยู่รอดอย่างปลอดภัยของ “เยาวชน” กับทักษะการเรียนรู้ “สื่อ” ในโลกยุคดิจิทัล ธวัชชัย สุขสีดา (ออนไลน์ : 2563) รองคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กล่าวว่า ณ วันนี้ในสังคมปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามีหลากหลาย สื่อในโลกยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีการสื่อสารที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเราทุกคนในสังคม ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ตั้งแต่ต้นจนจบ เช่น โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต รวมถึงการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม สแนปแชท และอีกหลากหลาย เป็นต้น ซึ่งอาจารย์ ธวัชชัย สุขสีดา กล่าวว่าในโลกยุคดิจิทัลที่มรสุมของข้อมูลข่าวสารสื่อออนไลน์มากมายมหาศาล ทั้งดี ไม่ดี เชื่อถือได้ เชื่อถือไม่ได้มันเป็นเรื่องท้าทายของเยาวชนเราในโลกยุคดิจิทัลที่ต้องเผชิญเพื่อความอยู่รอดอย่างปลอดภัย สิ่งสำคัญในวันนี้เยาวชนของเราต้องมีทักษะในการเรียนรู้ และรู้เท่าทันสื่อด้วยทักษะดังต่อไปนี้

- 1) ทักษะการเข้าถึงสื่อ การเข้าถึงสื่อของเยาวชนนั้น คือ การที่เยาวชนได้เข้าถึงสื่อได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วในทุกๆ เวลาในปัจจุบัน ซึ่งเยาวชนสามารถรับรู้และเข้าใจในเนื้อหาของสื่อในประเภทต่างๆ เช่น เว็บไซต์ เว็บบอร์ด เครือข่ายสังคมออนไลน์ และ Wikipedia แหล่งข้อมูลออนไลน์ สิ่งเหล่านี้เยาวชนต้องมีทักษะความสามารถในการเข้าถึงและการใช้งานสื่อได้ พร้อมทั้งต้องทำความเข้าใจเนื้อหา ความหมาย ประโยชน์ และคุณค่าของสื่ออย่างมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสามารถจดจำ เข้าใจข้อมูลเนื้อหา ความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสารในสื่อต่างนั้น โดยเยาวชนต้องสามารถเลือกคัดกรองข้อมูลของสื่อที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเองที่ต้องการได้
- 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์สื่อ การคิดวิเคราะห์สื่อของเยาวชนนั้น คือ การที่เยาวชนสามารถคิดวิเคราะห์ ตีความเนื้อหาของสื่อได้ว่าสิ่งไหนดี สิ่งไหนไม่ดี สิ่งที่น่าเสียดายนั้นส่งผลกระทบต่อสังคม การเมืองหรือเศรษฐกิจ โดยเยาวชนนั้นจะต้องใช้พื้นฐานความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ การสอน การปลูกฝังจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยอย่างยิ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุและผล โดยใช้หลักการวิเคราะห์พื้นฐานของสื่อโดยเยาวชนจะต้องสามารถคิดวิเคราะห์ ใช้การเปรียบเทียบสื่อไหนดี ไม่ดี หากความแตกต่าง ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น เหตุและผลของสื่อที่เชื่อถือได้ หรือเชื่อถือไม่ได้ในโลกดิจิทัลนี้ได้
- 3) ทักษะการประเมินค่าสื่อ การประเมินค่าของสื่อสำหรับเยาวชนนั้น เป็นผลจากการเชื่อมโยงที่เยาวชนสามารถคิดวิเคราะห์สื่อที่ผ่านเข้ามาได้ว่า สิ่งไหนดีไม่ดี เชื่อถือได้ไม่เชื่อ จินทำให้เยาวชนมีทักษะความสามารถที่จะประเมินคุณภาพของสื่อและเนื้อหาสื่อที่พบเจอแล้วสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดคุณค่ากับตนเองและผู้อื่นได้ คุณค่าที่เกิดขึ้นนั้นเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทางใจ อารมณ์ ความรู้สึกหรือมีคุณค่าทางศีลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรมหรือประเพณี

ความสามารถในการประเมินสื่อของเยาวชนสร้างความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา กับประสบการณ์มุมมองความเห็นในแง่มุมมองที่หลากหลายของเยาวชนเองได้

4) ทักษะการสร้างสรรค์สื่อ การสร้างสรรค์เรียนรู้สื่อของเยาวชน นั้นคือการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในรูปแบบฉบับของเยาวชนขึ้นมาเอง เมื่อเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในตัวของตัวเองและเนื้อหาสื่อ เขาจะสามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ ประเมินค่าของสื่อได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งเยาวชนจะต้องวางแผน เขียนเนื้อหา ค้นคว้าข้อมูลเนื้อหาประกอบ ทำความเข้าใจความสามารถในการสร้างสรรค์เนื้อหา โดยการเขียนบรรยายความคิด ใช้คำศัพท์ เสียง หรือการสร้างภาพให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลายในแบบวิธีการสร้างสรรค์สื่อแบบฉบับของตนเอง ดังนี้ เยาวชนจะต้องใช้ประโยชน์จากทักษะการเรียนรู้นำมาสร้างสรรค์สื่อตามขั้นตอนโดย การระดมสมอง วางแผน เรียบเรียง และแก้ไขสื่อได้ เยาวชนจะต้องใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดตามหลักของภาษาศาสตร์ในการสื่อสารในโลกดิจิทัล จนสุดท้ายจะทำให้เยาวชนมีทักษะในการสร้างสรรค์สื่อได้เป็นอย่างดี

2.5 แนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องแนะแนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่ง วิจารณ์ พานิช (2555 : 16-21) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าด้วยตนเองของผู้เรียน โดยผู้สอนช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ และควรพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ประกอบด้วย ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับกรอบนโยบาย เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจารณญาณและรู้เท่าทัน รวมถึงพัฒนาบุคลากรไอซีทีที่มีความรู้ความสามารถระดับสากล โดยจัดการศึกษาที่ใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในรูปแบบของ smart learning และใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคม (social media) ในรูปแบบของ open content เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือ สนับสนุน (ปณิตา วรรณพิรุณ และ ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2556) ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นครูผู้สอนและผู้มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมีความเห็นว่า ครูผู้สอนทุกคนต้องบูรณาการความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมคุณธรรม และความเป็นไทย ในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเยาวชนเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทยอันเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ได้ จากความสำคัญของการใช้ไอซีทีเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม จึงจำเป็น ต้องมีแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสำหรับส่งเสริมคุณธรรม

บทสรุป

การปลูกฝังค่านิยมหรือปลูกจิตสำนึกให้คนในชาติเข้าใจและตระหนักถึงความเป็น ไทยอย่างแท้จริง และสามารถรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ได้อย่างยั่งยืน ต้องเกิดจากความร่วมมือกันทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียนต่อเนื่องไปถึงระดับชุมชน และสังคม เด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป หลายคนคิดว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย สถานศึกษาต้องเน้นให้เด็กได้เรียนวิชาที่ว่าด้วยศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม หรือหลักธรรมของศาสนาเท่านั้น แต่การสร้างคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทยให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้น กระบวนการเรียนรู้สามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นไทยให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ โดยการสอดแทรกในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพราะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสามารถสร้างให้เกิดได้โดยผ่านกระบวนการปฏิบัติงานทั้งงานส่วนบุคคล และการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นครูผู้สอนควรมีได้มีหน้าที่เพียงแต่สอนเนื้อหาในหนังสือให้จบเท่านั้น แต่ยังคงช่วยกันคำนึงถึงการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทยให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

ด้วย เพื่อสรรค์สร้างให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความรู้คุณธรรม มีความเป็นไทยนำชีวิตไปสู่ความสุข การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นไทยเฉพาะในห้องเรียนอาจยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและมีความเป็นไทยให้เกิดขึ้นในผู้เรียนได้อย่างยั่งยืนและถาวร สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมเสริมที่หลากหลาย โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า อีกทั้งเปิดให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยวิธีการ และจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งจากเพื่อน ครู ครอบครัว ชุมชน และสังคม ครูผู้สอนคงจะไม่สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทยแก่ผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จได้ หากขาดการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และมีทักษะด้านบริหารจัดการ มีความสามารถในการสร้างเครือข่าย เพื่อจัดสรรและระดมทรัพยากรจากชุมชน องค์กรท้องถิ่น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มาร่วมสนับสนุนกิจกรรม และที่สำคัญผู้บริหาร และครูผู้สอนต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และมีความเป็นไทย เพราะต้องไม่ลืมว่าแบบอย่างที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นไทยได้ดีคือการสั่งสอนหรือการสั่งให้ทำ และการกระทำใดๆ ที่ขัดแย้งกับคำสอนของตนเองจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างมาก และในขณะที่เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าเราในฐานะครูหรือผู้ที่มีบทบาททางการศึกษา สามารถที่จะชี้แนะเยาวชนให้ สามารถคิดวิเคราะห์ได้ว่าสื่อไหนดี สื่อไหนไม่ดี สื่อไหนมีประโยชน์ สื่อไหนไม่มีประโยชน์ สื่อไหนเชื่อถือได้ สื่อไหนเชื่อถือไม่ได้ เมื่อพวกเขามีทักษะในการวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสารของสื่อในปัจจุบันนี้พวกเขาก็สามารถใช้ทักษะที่กล่าวมานั้น ในทางที่ถูกต้องเพื่อแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ ดังนั้น ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องเป็นตัวขับเคลื่อนชี้แนวทางที่ถูกที่ควรให้พวกเขายืนอยู่ได้ปลอดภัยในโลกของยุคดิจิทัลโดยเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความเป็นไทยมีจิตสำนึกสาธารณะ มีจิตใจอาสา โอบอ้อมอารี มีเมตตาริติดต่อกัน จะทำให้สังคมน่าอยู่ เพราะหากประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่เก่ง ฉลาด แต่ขาดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ขาดการส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงาม ก็ไม่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในภาพรวมได้ ซึ่งการพัฒนาเยาวชนอาจเริ่มจากการสำรวจสิ่งใกล้ตัวโดยเริ่มจากที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน การส่งเสริมทำงานจิตอาสาในชุมชนของตนเอง ก็จะกลายเป็นเยาวชนที่เป็นคนที่เก่ง ดี มีความสุข สามารถเห็นชีวิตท่ามกลางยุคดิจิทัลที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมและประเทศชาติสงบสุขและเจริญก้าวหน้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ครูเชียงราย. (2561). **วิวัฒนาการของการศึกษาไทย Education 1.0 – 4.0 เป็นอย่างไร**. เข้าถึงได้จาก <https://www.kruchiangrai.net/2018/08/19/>.
- ธวัชชัย สุขสีดา. (2561). **การอยู่รอดอย่างปลอดภัยของ “เยาวชน” กับทักษะการเรียนรู้ “สื่อ” ในโลกยุคดิจิทัล**. เข้าถึงได้จาก <https://blog.dpu.ac.th/ajtonrak/index.php/2018/04/10/digitalmedia/>.
- ปณิตา วรณพิรุณ และ ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2556). **นวัตกรรม การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21** **สู่ประชาคมอาเซียน**. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม.
- ปิยวัฒน์ เกตุวงศา (2556). **ใครเป็นใครบนเครือข่ายสังคมออนไลน์**. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/536431>.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน.(2562). **ยึดหลัก “การมีส่วนร่วม” จัดการศึกษาตอบโจทย์ประเทศไทย เสริมพลัง “เครือข่าย” นำการศึกษาเปลี่ยนผ่านนวัตกรรม 4.0 สู่การใช้นวัตกรรม 5.0 สร้างการศึกษาที่ยั่งยืน**. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/qol/detail/962000033966>.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุวัฒน์ กอไพศาล. (2563). **ปัญหาการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา**. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/256382>.
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2558). **สื่อออนไลน์ ประโยชน์เยอะ ภัยร้ายเยอะ**. เข้าถึงได้จาก <https://www.dga.or.th/content/890/1904/>.

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32

กณวรรณ ลาขุมเหล็ก^{1*} ศรีเพ็ญ พลเดช¹ และ โกวิท วชิรินทรางกูร¹

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
*ที่อยู่ E-mail 600426021001@bru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตาม สถานภาพตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 281 คน การสุ่มแบบชั้นภูมิ อย่างมีสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.979 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความ แปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตาม สถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา.โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

The Educational Resource Management in Small Sized Schools under the Secondary Educational Service area Office 32

Kanawat Lakhumlek^{1,*}, Sripen Poldech^{1,*} and, Kovit Vajarintaragoon¹,

1 Education Program in Educational Administration Faculty of Education Buriram Rajabhat University

*Corresponding Author; email: 600426021001@bru.ac.th

Abstract

The purpose of this research were to study and compare the opinions of the administrators and instructors about state of educational resource management in small schools of the secondary educational service area office 32. Classified by position and working experience. The sample group consisted of 281 people. According to Krejcie and Morgan's table. Reliability level was 0.979. The results found that, 1) The state of educational resource management in small schools of the secondary educational service area office 32, reference from the aspect of the administrators and instructors was at a much level. 2) The comparison of the state of educational resource management in small schools of the secondary educational service area office 32, the classified by position in overall were different and classified by working experience in overall and each aspect were not different.

Keywords: educational resource management, small schools of the secondary educational

1. บทนำ

ทรัพยากรทางการศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นในการสนับสนุนให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ซึ่งมีอยู่ทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา งบประมาณเพื่อการศึกษา ทรัพยากรในท้องถิ่น สื่อทางการศึกษา อาคาร สถานที่ และเวลา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการใช้อย่างประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (หวน พิณรุฬพันธ์. 2560)

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องอาศัยหลักการที่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่อยู่ภายใต้มาตรการการบริหารภาครัฐ ภายใต้การควบคุม ดูแลจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้มีข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีการใช้อย่างประหยัด คุ่มค่ามากที่สุด โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ บุคลากรครูไม่ครบชั้นสอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษาที่สำเร็จมา ทำให้มีข้อด้อยในการจัดการเรียนการสอน เป็นสาเหตุที่เชื่อมโยงไปสู่ทักษะในการจัดการเรียนรู้ของครูและคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กมักถูกตั้งคำถามเรื่องคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร (คมพล สุวรรณภูมิ. 2556 : ออนไลน์)

โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 32 ในจังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวน 33 โรงเรียน โดยที่ผ่านมาได้มีความพยายามยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาครูผู้สอน และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ แต่ผลการดำเนินงานยังพบว่า ปัญหาในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอยู่บนพื้นฐานความขาดแคลนครูและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูไม่ครบชั้นเรียน งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ครูและผู้บริหารย้ายไปโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูส่วนใหญ่เป็นครูที่บรรจุใหม่ทำให้ขาดความต่อเนื่องของผู้รับผิดชอบงานบริหารจัดการและนโยบาย ประกอบกับนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาให้บุตรหลานได้ ครอบครัวมีปัญหาหย่าร้าง และการทิ้งบุตรหลานไว้กับผู้ปกครอง ตาย ยาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา นักเรียนขาดโอกาสในการได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. 2561 : 1 - 3)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและกำหนดนโยบายการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครุที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครุในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 688 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 ; อ้างถึงในประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555: 148 - 149) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 281 คน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครุเกี่ยวกับสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาทางเครื่องมือ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ 0.979

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามและหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วขอรับแบบสอบถามด้วยตัวเองภายในเวลาที่กำหนด กรณีมีแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามด้วยตนเอง สามารถเก็บรวบรวมกลับคืนมาได้ 281 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.4.2 วิเคราะห์สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครุโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4.3 เปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent)

4.4.4 เปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

5. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	4.12	0.13	มาก	1
2. ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์	4.07	0.25	มาก	2
3. ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ	4.06	0.26	มาก	3
4. ด้านการบริหารจัดการ	4.04	0.20	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.08	0.11	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.04$)

ตาราง 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	ตำแหน่ง				t	sig
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	4.20	0.24	4.15	0.11	1.22*	0.00
2. ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์	3.99	0.23	4.08	0.25	-2.00	0.20
3. ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ	4.12	0.21	4.05	0.27	1.61*	0.03
4. ด้านการบริหารจัดการ	4.14	0.17	4.03	0.20	3.07	0.30
รวมเฉลี่ย	4.11	0.14	4.08	0.10	1.58*	0.03

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล และด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณแตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา		df	Sum Squares (SS) ผลรวมของกำลังสอง ของค่าเบี่ยงเบน	Mean Square (MS) ความแปรปรวน	F - ratio	Sig.
ด้านการบริหาร ทรัพยากรบุคคล	Between Groups	2	0.061	0.031	1.82	0.164
	Within Groups	278	4.674	0.017		
	Total	280	4.736			
ด้านการบริหาร ทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์	Between Groups	2	0.040	0.020	0.32	0.727
	Within Groups	278	17.296	0.062		
	Total	280	17.335			
ด้านการบริหาร ทรัพยากรงบประมาณ	Between Groups	2	0.110	0.055	0.80	0.449
	Within Groups	278	19.136	0.069		
	Total	280	19.247			
ด้านการบริหารจัดการ	Between Groups	2	0.058	0.029	0.70	0.495
	Within Groups	278	11.464	0.041		
	Total	280	11.522			
ผลรวมทุกด้าน	Between Groups	2	0.052	0.026	2.344	0.098
	Within Groups	278	3.057	0.011		
	Total	280	3.109			

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.04$)

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากการมีกฎหมาย ข้อบังคับระเบียบ และแนวปฏิบัติที่ต้องรับรู้และปฏิบัติร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ประกอบกับการมีจำนวนบุคลากรน้อยจึงทำให้มีการประสานและการดำเนินงานร่วมกันได้มากขึ้น รวมถึงมีการติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามเป้าหมายของภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของเกตุมณี แซงบุญเรือง (2557 : 80) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกัน อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูย้ายไปโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นครูที่บรรจุใหม่ทำให้ขาดความต่อเนื่องทั้งในแง่ผู้รับผิดชอบงานบริหารจัดการและนโยบายผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับสุริยาพร ดวงจักร ฌ อยุธยา (2558 : 46 - 51) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความแตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากการมีแนวทางบริหารจัดการที่ชัดเจนและร่วมกันวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบ ติดตามและปรับปรุงแก้ไขร่วมกันอย่างใกล้ชิดจากการที่มีจำนวนบุคลากรน้อย จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษานั้นสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ตามในสถานศึกษาคือครู สามารถนำตนเองได้ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบได้ สอดคล้องกับพิบูล ฌนอมขวัญ (2557: 86) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดย ด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ควรมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการประสานงานความเป็นเครือข่ายโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนซึ่งมีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันระหว่างคณะครู ผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชน มาเป็นหลักคิดสำคัญในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา ควบคู่กับการนิเทศ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบขององค์คณะบุคคลในการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

9. เอกสารอ้างอิง

- เกตุมณี แสงบุญเรือง (2557). **การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม.**
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนครพนม
คมพล สุวรรณภู. (2556). “รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียน
เป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ ๒ จังหวัดตราด” **ฐานข้อมูลงานวิจัยทางการศึกษา.** สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม
2562 จาก <http://www.thaiedresearch.org/index.php/home/paperview/47/?topicid=5>
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : กลุ่มวิชา
ทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พิกุล ถนอมขวัญ. (2557). **สภาพและปัญหาการบริหารงานทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สุริยาพร ดวงจักร ญ อยู่ยา (2558). **การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอปากช่อง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4.** การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2561). **แผนการจัดการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.** บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.
- ทวน พินธุพันธ์. (2560). “การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา”. **สารานุกรมศึกษาศาสตร์.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ฉบับที่ 52/2560.